

Recollidor de mel (Procedent de les voltes de Can Falló)**Text: SERGIO WALTER SABINI CELIO**

Mitjans s. XVIII

Terrissa

22,5 × 43,5 (Ø) cm

Museu d'Art de Girona Núm. reg. 130.505

Fons d'Art Diputació de Girona

No consta fins a la data un estudi profund de la producció terrissera de la ciutat de Girona i, per tant, tampoc de la tipologia existent. En aquest article es presenta una peça de característiques singulars per la forma i la funció. Es tracta formalment d'un atuell fet específicament per recollir la mel de les bresques. Es pot dir que no és una peça de producció seriada com els cànirs, les olles, els plats, les escudelles, les gerres i tota la resta de recipients amb una demanda segura al mercat, sinó una peça feta per encàrrec, segurament per a un apicultor.

La seva morfologia es desmarca de qualsevol peça tradicional i els paral·lels que es coneixen comparteixen les mateixes singularitats: base ampla, cos tancat amb una ala gran que sobresurt del cos i uns quants forats que connecten amb el dipòsit perquè hi caigui la mel.



1. Denominació de la peça

Tal és l'exclusivitat d'aquest atuell que no té un nom específic en tot l'estat espanyol.

No consta cap peça que ens apropi a la que es presenta en aquest article (Ajuntament de Girona; 1984: 273-278) a *Tarifa y postura de preus de les coses infrascrites*, un document de l'any 1655 que dona a conèixer els preus de totes les coses produïdes per tots els oficis que s'exercien a la ciutat de Girona. No figura a l'apartat d'«Hollers, y Gerrers», en què apareix una llista de preus de 155 productes tant de l'àmbit domèstic com agrícola i arquitectònic de tot el que fabricaven els ollers i gerrers a la ciutat de Girona.

La primera referència publicada d'aquest tipus d'atuell parla de «recollidor de mel» (Santanach; 1998: 258). L'autor n'atribueix la producció a la ciutat de Girona, indica que no es té constància del nom local de la peça i informa que la seva finalitat era recollir la mel de les bresques. En un estudi sobre la terrissa de la província de Ciudad Real, es presenten tres atuells amb les mateixes característiques que l'autor denomina «olla de conserva» o «olla de bujeros», atribuïbles al centre terrisser de Piedrabuena (Ciudad Real) o probablement a la capital de la província. En aquest cas, servien per a la conservació d'olives, bocins de formatge, xoriço, llom en oli, etc. (Lizcano; 2000: 141).

Ja uns anys més endavant, en una edició dedicada a la terrissa per a animals, es presenta una quantitat interessant d'aquests atuells i es fa una explicació raonada respecte a la seva finalitat. Coincideix amb la informació de Joan Santanach sobre els recollidors de mel (Sabini; 2014: 144-155).

Per tant, tenim al endavant una peça de la màxima singularitat al món de la terrissa i amb una finalitat molt concreta: recollir la mel de les bresques que es posaven a l'ala o al plat que sobresurt del recipient i que, per decantació, queia al dipòsit a través dels forats practicats.

Recollidor de mel (detall), mitjans s. XVIII. Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 130.505. Fons d'Art de la Diputació de Girona.



2. Cronologia

Pel que fa a la cronologia, aquest recollidor de mel va ser recuperada a les voltes de Can Falló. Arran d'unes obres i reformes que es van dur a terme l'any 1965, es va trobar una quantitat molt important de terrissa de producció gironina, que es pot situar cronològicament a mitjan segle XVIII tenint en compte que entre les peces trobades hi havia dues escudelles datades dels anys 1756 i 1736 (Soler; 1984: 31; Soler; 2013: 69, figures 56 i 57 respectivament). No es té una data precisa de la construcció de l'edificació, però les dates que figuren als plats donen una proximitat cronològica força certa.

3. Descripció

Peça de base plana, pujada troncocònica que forma un recipient-dipòsit acabat amb un llavi pla projectat cap a l'exterior. A mitja alçada del recipient es va afegir una ala o plat, que va adossat a la paret exterior i que sobresurt de manera prominent, amb una vora plana horitzontal. A la paret d'unió de l'ala amb el dipòsit es van practicar quinze forats equidistants per deixar caure la mel de les bresques. Sota el plat o ala, hi van adossades dues nanses contraposades de secció plana a l'interior i amb dos solcs a la part exterior. A la part superior de l'ala i el dipòsit hi trobem una cobertura d'òxid de plom. Un terç de l'ala va ser reintegrada. A pocs centímetres de la base hi ha un broc mutilat per a la descàrrega de la mel. Probablement produït a Girona en alguna de les terrisseries del carrer Canaders que operaven a mitjan segle XVIII segons el llibre de cadastre del 1751 (Josep Noguera, Rafael Agustí, Paulí Ferran, Joan Duran i Jaume Mateu). És d'argila cuita amb coberta parcial d'òxid de plom.

BIBLIOGRAFIA

Ajuntament de Girona. *Gremis i oficis a Girona: treball i societat a l'època pre-industrial*. Girona, 1984.

LIZCANO TEJADO, Jesús María. *Los barreros: alfarería en la provincia de Ciudad Real*. Diputación Provincial de Ciudad Real, Área de Cultura. Ciudad Real, 2000.

SABINI CELIO, Sergio Walter. *La alfarería relacionada con los animales. Acercamiento a su historia, tipologías y clasificación*. Sergio W. Sabini Celio. Barcelona, 2014.

SANTANACH I SOLER, Joan. «Ceràmica comuna d'època moderna» a *Monografies d'arqueologia medieval i postmedieval* núm. 4. *Circuits productius i seqüències culturals*. Universitat de Barcelona. Barcelona, 1998, pàg. 225-272.

SOLER I MASFERRER, Narcís. «Terrissa de la ciutat de Girona en el Museu d'Art» a *Butlletí Informatiu de Ceràmica* núm. 22. Promotors del Butlletí i Associació de Ceràmica Decorada i Terrissa. Barcelona, 1984, pàg. 30-36.

SOLER I MASFERRER, Narcís. «Plates, plats i escudelles decorats en la terrissa gironina del segle XVIII» al *Butlletí Informatiu de Ceràmica* núm. 107. Associació Catalana de Ceràmica. Barcelona, 2013, pàg. 47-75.